

ANGELIC AMBASSADOR

וישלח תשע"ו

GENESIS

Artscroll - Skre Dinesh

32 / 4-7

PARASHAS VAYISHLACH

⁴ Then Jacob sent angels ahead of him to Esau his brother to the land of Seir, the field of Edom. ⁵ He charged them, saying: "Thus shall you say, 'To my lord, to Esau, so said your servant Jacob: I have sojourned with Laban and have lingered until now.' ⁶ I have acquired oxen and donkeys, flocks, servants, and maidservants and I am sending to tell my lord to find favor in your eyes.' "

⁷ The angels returned to Jacob, saying, "We came to your brother, to Esau; moreover, he is heading toward you, and four hundred men are with him."

4. מלאכים — Angels. He sent real angels (*Rashi*), in order to both impress and terrify Esau. This teaches that righteous people are greater than angels, for when Jacob had need of emissaries, he had the right to summon angels to do his bidding (*Tanchuma*). The reason for the greater stature of human beings is that angels are created with a particular degree of holiness, and they remain forever static. Human beings, however, achieve their standing through their own striving, and they can grow constantly.

According to another view in the Midrash and the commentators, Jacob's emissaries were human — the word *mלאכים* can be rendered either as *angels* or *human emissaries*.

התורה

וישלח

אוצרות

5 קצ

צריך לדקדק היכן רמז בפסוק שהיו אלו מלאכים ממש, הרי מצינו בתורה מקומות שכתוב מלאכים ופירושו שליחים – "וישלח משה מלאכים", "וישלח ישראל מלאכים"!

רבינו בחיי פירש, למדו זאת משום שכתוב בפסוק "וישלח יעקב מלאכים... וישבו המלאכים", ולא כתוב כלל שהלכו אל עשו רק ששבו ממנו, לומר, עד שלא הלכו ממנו כבר שבו כי עשו הכל בפסיעה אחת. וכזאת לא מצינו רק אצל מלאכים ממש.

בפירוש "כלי יקר" ביאר באופן נוסף, כתוב "וישלח יעקב מלאכים לפניו", מהו לפניו שכתוב כאן? אלא לרמז שהיו לפניו תמיד, אפילו בזמן היותם אצל עשו, היו לפני יעקב, ונראו בשני המקומות. וזה לא יתכן כי אם אצל מלאכים ממש, (עיי' שם עוד ביאורים).

ובמדרש (ב"ר עה ד) מצינו שתי דעות בדבר: "מלאכים אלו שלוחי בשר ודם, רבנן אמרי: מלאכים ממש".

4 א"י שנה ק"י

א) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום (ג, ד), ופירש רש"י מלאכים ממש, והקשה השל"ה הקדוש (תלך מוסי אור פרש"י ושלח) מדוע הוצרך יעקב לשלוח מלאכים ממש אל עשו, ולא הסתפק לשלוח סתם אנשים שליחים.

6 שני חושב וזכיר

למלאך להכות את פרעה (לעיל יב, יז ברש"י). אפילו להג' באו ארבעה מלאכים (לעיל טז, ט ברש"י). האבות הקדושים היו הרבה יותר קרובים לעולמות רוחניים.

המלאכים הם כחות רוחניים מעולמות רוחניים גבוהים. העולם הרוחני של העולם שלנו, הוא עולם העשייה. מעל זה יש עולם היצירה, שזה עולם המלאכים. וכשאדם מתעלה ומגיע לעולם היצירה, שם הוא נפגש עם המלאכים.

המלחמה של יעקב עם עשו איננה מלחמה גשמית לבד, אלא היא גם מלחמה רוחנית. ולכן הוצרך יעקב לשלוח דוקא "מלאכים ממש" לעשו, וכמו שפירש רש"י (להלן פסוק ד).

במקרא

פרשת וישלח

ויבינו

קנב

7

אך הענין יבואר היטב דודאי יעקב אבינו לא פחד מעשו עצמו בכחו הגופני, אלא פחד מהקשרו של מלאכו של עשו, וכל ענין המלחמה שהיה כאן היה רק עם שרו של עשו כדחוינו באמת שנאבק עמו וניצחו [ולאחר מכן כבר לא פחד] וזהו באמת ששלח יעקב מלאכים דוקא משום דתשובה זו יוכל לקבל רק ממלאכים, וכשאמר לו המלאכים "באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו" והיינו שלא רק עשו לבדו אלא עשו עם כל מתנותיו וחילותיו ומלאכו של עשו עמו וזהו "וגם" הולך שמלאכו הולך עמו, וזהו שפחד יעקב מאד מעשו. [ומהו הענין שפחד ממנו יעקב מקיטרוגו של מלאכו של עשו יבואר להלן].

*

ר' משה פת' סג"ל

[א] כתב בספר 'מחשבת מוסר' כך: 'יעקב משתמש במלאכים משום שגם המלאכים נבראו לשמש את האדם. כל הבריאה כולה עם העולמות העליונים והתחתונים, כולם נבראו לשמש את האדם.'

כל הבריאה וכל מה שיש בה נוצרה עבור האדם, כל המלים לא נברא אלא בשבילי.

כמו שאמרו חז"ל (קה"ר ז-כח), בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן, ואמר לו כל מה שבראתי בשבילך בראתי, ראה מעשי כמה נאים ומתוקנים, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי. ואמרו חז"ל סנהדרין (לו ע"א) "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם"¹⁰.

* ובגמרא (ברכות נה ע"א) איתא, בן זומא ראה אוכלוסא ע"ג מעלה בהר הבית אמר ברוך שברא כל אלו לשמשני, ע"כ. כל ששים ריבוא אלו ה' ברא לשמשני. והנה לכאורה דברים אלו נראים כגאווה. אמנם אין זו גאווה, כיון שאין כוונתו להחשיב את עצמו ביחס לשאר בני האדם, שהרי לדבריך כך הוא אצל כל אחד ואחד, הכל נברא עבור כל אחד ואחד, וממילא אין זו גאווה, כיון שאומר שכולם נבראו לשמשני, וגם אני עם כולם נבראנו לשמש את שמעון ואת לוי, וזה היחוס והחשיבות של האדם.

* וביותר... לפי הנ"ל... לא רק החיות ושאר הברואים נבראו בשבילו, ולא רק בני אדם נבראו לשמשו, אלא גם המלאכים נבראו לשמש את האדם. אפילו יהודי פשוט נכנס כליל שבת קודש לביתו ואומר "שלום עליכם מלאכי השרת". מה מונח במילים אלו? * ששני מלאכי השרת מלויים אותו מבית הכנסת לביתו ואומר להם "שלום עליכם"... כל אלו לא נבראו אלא לשמשני! עכ"ל.

וישלה יעקב מלאכים [לב ד]. הנה במלאכים יששלה יעקב יש תרי לישני חד מלאכים ממש וחד שלוחים [ב"ר עה ד]. ולכאורה תמוה איך ישלה מלאכים ממש שהוא דבר נסיי בעת שיכול לשלוח שלוחים פשוטים בלא נס, והא ח"ו מנכין מזכותיו. ואף למ"ד שלוחים תמוה קצת מ"ט נקט בלשון מלאכים. והנכון לענ"ד והשלם ביותר אין לו התפעלות מנס יותר מהטבע הקבוע, דהא כיון שגם הטבע הקבוע ידוע שהוא נברא מהבורא יש מאין דאי אין לך נס גדול יותר מזה, וא"כ כבר ידוע לו שהקב"ה יכול לעשות בכל עת מה שרוצה ומאמין בזה אף כשלא יראה שום נס כל ימי חייו, ונמצא אדרבה שהמתפעל מנס יותר הוא קצת קטנות אמנה, וכמאמרם בכמה מקומות [ב"ב עה א] אלמלא ראית לא האמנת, ויש שנענשו ע"ו.

וטבע לכן נעשו לו נסים בכל רגע. ולכן ליעקב שהי' שוה לו ממש נס וטבע לא איכפת לו לשלוח גם מלאכים, ואף ללשון שהיו שלוחים נקט לשון מלאכים להראות שהם ממש שוה אצלו.

משינת פרשת וישלה יוסף

קלג

דקדק האוה"ח הקי' על לשון "לאמר", שלא הי' צריך לאמרו, מאחר שאמר כה תאמרן לעשו, ועוד דקדק כק"ז מן החת"ס זי"ע (בחת"ס עה"ה) דהול"ל כה תאמרן לאדוני עשו, ומה זה שאמר "לעשו", ועוד שבסוף אמר ואשלחה להגיד לאדוני בלשון נסתר כמדבר עם המלך והשר, ואח"כ אמר למצא חן בעיניך, בלשון נוכח כמדבר לחבירו.

והנלע"ד לבאר (וב"ה שוכתי לכון בזה לדברי החת"ס שפי' על דרך זו באופן אחר עיי"ש בד"ק) שכאשר נתיירא יעקב אבינו מעשו פן יועיל לו זכות מצות כיבוד אב ואם והוא לא קיים זה כ' שנה (וכן איתא בתרגום יונתן) אי נמי שיועיל לו זכות א"י, ויעקב הי' בחו"ל (כמש"כ בדע"ז מבעלי התוס'), רצה להתוודות לפני השי"ת על אשר נתאחר אצל לבן אותן שש שנים שעבד בצאנו, כי רק י"ד שנים היו צריכים לו כדי לזכות בנושיו, ולבנות אתם את י"ב השבטים, ובסוף הי"ד שנים נולד יוסף שטנו של עשו (עיי' ברש"י לקמן ל"ה כ"ט). וכן רצה יעקב אבינו ע"ה להזכיר זכויותיו כלפי מעלה, ופחד מהמקטריגים שלא יקטרו ח"ו בשעת ידויו (אשר לכן אין אנו מתוודים בר"ה שהוא יום הדין) ובשעת הזכרת זכויותיו, כדאמרינן (ברכות נה.) ג' דברים מזכירין עוונותיו של

זה אמר הכתוב (יעקב נח מ) והלך לפניך צדקך, כי הצדקה הולך ממש כי נעשה מלאך. וכזה מיושב תיבת לפניו, כי הצדקות שהאדם עושה הולכים לפניו, ושלה יעקב אותם. מלאכי רחמים שנולדו ממצותיו, בכדי לעזור זכויותיו, לכן אמר לו עם לבן גרתי ותרתי מצות שמרתי.

ובזה יבואר מה שנאמר (ג' ו) וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך, ואמרו גם, לרבות שרו של עשו שהוא הולך לקראת יעקב. לכן ויירא יעקב מאד

ויצר לו, כפל הלשון (כמו של"ק פ"י) כי היה מתיירא מעשו עצמו, וגם היה מתיירא משרו של עשו. אבל לבסוף נתקיים בו, כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל (ג' נט), היינו שלחם עם עשו עצמו ויכול לו, וגם נאבק עם שרו של עשו ויכול לו.

10 קצו חיי וישלה משה

ונראה לבאר כי שליחות זו ששלח יעקב, לא שלח לעשו עצמו, אלא לשרו

של עשו, על דרך מה שאמרו חז"ל (צ"י פ"ג ג) ויאבק איש עמו שהיה זה שרו של עשו, וכידוע שהוא סמאל, וכן כתב בשל"ה הקדוש (צדוק לפי יוסף) שהמלאכים ששלח יעקב לעשו נשלחו גם לשרו. ובהו יונח הקושא למה שלח * מלאכים ממש, דבודאי להשר של עשו אי אפשר לשלוח אלא מלאכים ממש.

וביקש לומר לשרו של עשו, שלא יוכל לנצחו, כי בכח תורתו יעמוד עמו בקשרי מלחמה וינצח אותו. והוא על דרך שמצינו (סולן ז ע"ג) בר' חנינא בן דוסא דנפיש זכותיה ולא נתיירא מכישוף, ואמר אין עוד מלבדו כתוב, הרי שצדיק גמור אינו מתיירא משום דבר.

ובזה יבואר מה שאמר הכתוב ארצה * שעיר שדה אדום, כי שעיר הוא שם שרו של עשו, ושלה לו כל אלו המלאכים שנולדו מזכויותיו ומצותיו שעשה עד עכשיו, כי מכל מצוה ומצוה שהאדם מקיים בעולם הזה נעשה מלאך טוב, ובהו מבאר השל"ה הקדוש שעל

אדם קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חברו לשמים, ופירש"י שעל ידיהן מפשפשין למעלה במעשיו לומר בוטח זה בזכויותיו נראה מה הם עכ"ל, לכן נתחכם יעקב אבינו לומר כ"ו בדרך נסתר, שיהיו הדברים מסודרים לאמר לעשו, אך תהי' בהם כונה נסתרת כלפי מעלה, וכעין שבי' הראשית חכמה (שער היראה פט"ו) בשם הוזה"ק, דמה שאמר דוד המלך לנבל אתה שלו', על הקב"ה אמר, דראוי שלא לתת שלו' לאדם רשע.

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו (נלאשית ל"ג, ד). תיבת לפניו לכאורה הוא מיותר. ויש לומר דהנה ראיתי במהרש"א ז"ל על הא דאמר חז"ל (נמסנמ ע"ו דף ס' ב) כל העושה מצוה אחת בעולם הזה מקדמתו והולכת לפניו לעולם הבא שנאמר (שע"פ י"ט, ט) והלך לפניך צדקך וגו' וכל העובר עבירה אחת מלפפתו ומוליכתו ליום הדין שנאמר (אי"ו ו', י"ט) ילפתו ארחות דרכם וגו'. וכתב הוא ז"ל דידוע כי מעשה אדם מולידים מלאכים כפי מעשיו הן לטובה או לרעה ח"ו ושינה לשונו במצוה מקדמתו והולכת לפניו ובעבירה מלפפתו ומוליכו על דרך משל כי למי שמוליכין למקום שמתה וטובה אין צריך המוליכו לאחוז בידו דבראי ילך אחר המוליכו ולא ישמע ממנו כן הוא במצוה אבל ההולך לגרדום צריך המוליכו ללפתו ולאחוזו שלא ישמט מליך אחריו כן הוא בעבירה ע"כ. ובוזה שמעתי גם כן מהרב הצדיק הגאון מוה"ר דוד דייטש זל"ה שאמר על הפסוק (נמלנר ה, ו) ואת אשמו ישיב בראשו דהיינו אם עושה תשובה אז גורם על ידי התשובה שהמלאך הרע יתאפך לטוב וזה ישיב בראשו עד כאן דבריו הקדושים. וזה שכתבה לנו התורה וישלח יעקב מלאכים לפניו דהיינו מאותן המלאכים שנעשו על ידי

המצות שעשה שהם הולכין לפניו לשמרו אותן שלח אל עשו. וזה שכתב רש"י ז"ל מלאכים ממש מפני שהם נקראים מלאכים ממש (כ"ג פס"ה ס"ד) אבל המלאכים שהם על ידי עבירות הם מתבטלין כאשר עשו תשובה כמבואר בספר חסד לאברהם אבל אותן הם מלאכים ממש ודוק.

ולפני הנ"ל אמרתי גם כן. על הפסוק שמביא בגמרא הנ"ל והלך לפניך צדקך וכבוד ד' יאספך דהנה מבואר בספר נהל קדומים על הפסוק (נלאשית מ"ט, י"ט) גד גודו יגודנו והוא יגוד עקב. דהיינו שעל ידי שהלכו בדבר מצוה נבראו מלאכים מכל פסיעה ופסיעה. וזה גד גודו יגודנו שנבראן חיילות של מלאכים וזה הוא יגוד עקב על ידי הליכתם שהלכו לעזור את ישראל. והנה לפי זה מי שהולך לבית הכנסת להתפלל ואמר חז"ל שמי שמתפלל עם הציבור הוא כאילו פודה את ישראל מבין האומות (נכ"ט דף ס' ב) ולכן על ידי כן גם כן נבראו מלאכים וטוב לו לאדם ובפרט כשהוא בעת צרה כמו גבי יעקב אבינו ששלח המלאכים שלו. וזה והלך לפניך צדקך דהנה ההליכה גופא הוא מצוה ונבראו מזה מלאכים שמהלכין לפניו גם כן. והנה בבית הכנסת גופא צריכין לעמוד באימה וביראה ובוזה עושין כבוד

ולכן שלח מלאכים ממש ונשתמש במשורף עליון (והא"ח באמת הק' למה הוצרך לזה ולא שלח בני"א) כדי שיהיו מליצי יושר עליו להכניס תפלתו לפני ולפנים נוכחש"כ בס' אך פרי תבואה שמאותם המלאכים שנעשו ע"י המצות שעשה שהם הולכים לפניו לשמרו, אותן שלח יעקב אל עשו, כמו שכל מי שהולך לבהכ"ז להתפלל, עיי' לבד כרך נבראו מלאכים, וטובים הם לאדם, ובפרט בעת צרה, כמש"כ והלך לפניך צדקך. דההליכה גופא מצוה, ונבראים ממנה מלאכים שמהלכים לפניו עיי"ש. ור"ל שיעקב אבינו הלך לא"י, ולקיים כיבוד אב ואם, ומהו נבראו מלאכים ששלח לפניו להמליץ טוב עליו. ויצו אותם לאמר דבריו לעשו, אבל על מחשבת לבם ציוה אותם כה תאמרון לאדוני הוא הקב"ה ואפילו במה שתדברו לעשו תהי' כוונתכם נוכח פני ה', אם לכן גרתי ולא נעשיתי שר וחשוב אלא אדרבא הוא ה' השר והאדון ואני עבדו, וא"כ חוסה

17] R. Eli'ezer b. Jacob said: He who does one *mitzvah* gains himself one advocate, while he who commits one transgression acquires for himself one accuser. Repentance and good deeds are as a shield against punishment.

What we do in this world is not insignificant. Every action counts; every act is a seed; and as we plant so shall we harvest. As ripples spread outward from a pebble dropped in a pool, so does each and every deed have profound and far-reaching repercussions.

In mapping the topography of human nature, our Sages had an axiom that in everyone there is a *yetzer tov*, an inclination or impulse to do good, and a *yetzer ha-ra*, an inclination to evil. Then they went further: To convey in simple, understandable terms a basic truth about the effect of our deeds in the spiritual realm, they used the symbol of the angel: Whenever you do a *mitzvah*, following your *yetzer tov* (they taught), an angel is created that acts as an advocate for you, a protector and a defense attorney. Not only is this idea found in our *mishnah*, but also in the Midrash: "If a man does one *mitzvah*, the Holy, Blessed One gives him one angel to guard him. . . . If he does two *mitzvot*, the Holy, Blessed One gives him two angels to guard him. . . . If he does a great many, the Holy One gives him half His camp. . . ."200 With every act of piety and goodness you significantly add

to the forces of good in the world; therefore in your own spiritual realm there is an added force for good on your behalf. It will affect your character and your life's progress.

Conversely, when you do an evil deed, an *averah*, you have acquired for yourself a "prosecuting attorney," an accusing element operating to your detriment in your fate and future.

15 אהל ספר בראשית משה תרגם

א] אמרו חז"ל באבות (ד"א): כל העושה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד וכו', ע"כ. והיינו מלאך אחד, ומכל מצוה ומצוה שעושה האדם - נברא מלאך. והגרא"א ז"ל כתב, כי כ"ש שע"י לימוד התורה נברא מלאך מכל תיבה ותיבה שהאדם מוציא מפיו. והנה כתב בספר לב אליהו: והם המה המלאכים שעולים ויורדים בו, כלומר, שע"י מעשיו הטובים הם עולים מלמטה למעלה, ויורדים חזרה אליו מלמעלה - בהשפעת טובה וברכה - למטה בארץ. והוא מה שאמר הכתוב וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו, תיבת "לפניו" מורה על המלאכים שעמדו לפניו, וכמש"א (תהלים צא"א) כי מלאכיו יצוה לך וגו', כלומר, אלו היו המלאכים שנבראו ע"י מעשיו של יעקב אבינו, הם הם ששלח אל עשו אחיו, אבל מלאכי מעלה - מלאכי השרת - לא רצה יעקב אבינו להשתמש בהם לשליחות שלו.

16 וזהו משאש"כ (פ' ויצא) "הנה מלאכי אלקים עולים" - היינו המלאכים שנבראים ממעשיו הטובים של האדם - היו "עולים"! והנה מלאכים אלו הנבראים מכה המצוות ומעש"ט של האדם, עומדים תמיד לפני האדם לשמרו מכל נזק, כמ"ש "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך על כפים ישאוך פן תגף באבן רגלך וגו'". ולא רק ע"י מעשה המצוה בפרט נברא מלאך טוב, אלא אף אם נזדמן לאדם דבר עבירה ועמד בנסיון ולא עבר העבירה, הרי הוא כעושה מצוה, כמ"ש בתהלים (קט"ג) "אף לא פעלו עולה בדרכי הלכו", ואחז"ל (ירושלמי קידושין פ"א ה"ט) זה מי שבא דבר עבירה לידו וניצל הימנה, כ"בדרכיו הלכו" (וראה יומא פו ע"ב). והמלאך הזה שנברא מהמצוה, יש לו אור אלוקי והוא מאיר ונא על האדם שעל ידו נברא.

ברשי: "וישלח יעקב מלאכים - מלאכים ממש".

באמת גם לנו יש עסק עם מלאכים ממש! כאשר נכנס לשיבה ונמצא בה חצי שעה, הוא יכול לקבוע, האוירה היא טובה, ישנה רוח טובה במקום. מנין לך? הרי בשביל לקבוע את איכותה של הישיבה הוא צריך להיות בה תקופה, לשמוע ולשוחח, ואח"כ לקבוע איך הוא יכול לקבוע האם האוירה הרוח השוררת היא חיובית או שלילית, בזמן קצר כל כך? ובכלל מהי האוירה, רוח זו מהי?

ההסבר הוא שכל מעשה יוצר כח רוחני, האדם בורא לעצמו פרקליט במצוה, וקטיגור בעבירה. אלו הם כוחות רוחניים הנבראים מהמעשים, ורוחניות זו יוצרת את האוירה בה שרוי האדם. במקום שהמעשים הם טובים ישנה רוח טובה ואוירה טובה הנובעת ממעשיהם, ושבה הם נתונים, ואותה רוח אפשר להרגיש מיד.

* הרוח והאוירה הרוחנית שאנו חשים, אלו הם מלאכים, כך קוראים להם חז"ל.²

והנה מכיון שהזוהר מביא מאמר זה על הכתוב: "וישלח יעקב מלאכים", משמע שכוונתו לפרש בזה, כי המלאכים ששלח יעקב אל עשו אחיו הם היצר טוב והיצר הרע, כי יעקב אבינו בגודל קדושתו הפך את היצר הרע ליצר טוב, עד שזכה שיתקיים בו: "כי מלאכיו יצוה לך לשמורך בכל דרכיך", שני מלאכים היצר טוב מימין והיצר הרע שנהפך לטוב משמאל.

[ב]

שני המלאכים בזכות שבת קודש

יש להוסיף בזה תבלין, על פי מה שביאר ב"אמרי נועם" בפרשתינו, כי המלאכים

תסד

שבילי פנחס / וישלח / מאמר ב / שביל הבר מצוה

שני מלאכים

19

[א]

"כי מלאכיו יצוה לך"

המפרשים האריכו לבאר כל אחד לפי דרכו בקודש, מי היו המלאכים ששלח יעקב אל עשו, במאמר זה ברצוננו להוכיח רעיון חדש מדברי הזוהר הקדוש בפרשתינו, כי המלאכים ששלח יעקב אל עשו אחיו, הם היצר הטוב והיצר הרע שהפכו יעקב ליצר טוב, והיות שזוהר יסוד גדול בעבודת ה' מן הראוי להביא לשון קדשו (וישלח קסה:):

והנה דברי הזוהר בתרגום ללשון הקודש:

"וישלח יעקב מלאכים וגו'. רבי יהודו פתח, כי מלאכיו יצוה לך לשמורך בכל דרכיך, מקרא זה דרשו החברים, שבשעה שאדם בא לעולם, מיד מזדמן אצלו יצר הרע, שהוא מקטרטג תמיד לאדם... משום שהוא גורם לאדם כל יום לחטוא לפני בוראו, ויצר הרע זה אינו נפרד מן האדם מיום שנולד לעולם.

ויצר הטוב בא אל האדם מיום שבא להיטהר, ואימתי בא בן אדם להיטהר, כשהוא בן שלש עשרה שנים, אז מתחבר האדם עם שניהם אחד מימין ואחד משמאל, יצר טוב לימין ויצר רע לשמאל, ואלו הם שני המלאכים הממונים, והם נמצאים תמיד עם האדם. אם האדם בא להיטהר אז אותו יצר רע נכנע לפניו והימין שולט על השמאל, ושניהם מתחברים לשמור על האדם בכל הדרכים שהוא הולך, זהו שאמר הכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמורך בכל דרכיך."

נמצינו למדים מדברי הזוהר הקדוש חידוש גדול, כי מה ששולח הקב"ה לאדם ביום הבר מצוה את היצר טוב, איננו רק כדי שילחם על ידו עם היצר רע, אלא עיקר התכלית הוא שיהפוך את היצר הרע עצמו לטוב, עד שיזכה לשמירה מהיצר טוב מצד מיין ומהיצר הרע מצד שמאל, ויתקיים בו מקרא שכתוב (תהלים צא יא): "כי מלאכיו יצוה לך לשמורך בכל דרכיך", שלפי דברי הזוהר הכוונה בזה על שני המלאכים היצר טוב מימין והיצר הרע משמאל השומרים על האדם.

21

ששלח יעקב אל עשו הם שני המלאכים שמלויים לאדם בליל שבת קודש כמאמרם ז"ל (שבת ק"ט ב):

"שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע, וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומסתו מוצעת, מלאך טוב אומר, יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו."

לפי זה אומר ה"אמרי נועם" בלשון קדשו:

"כמו כן היה אצל יעקב אבינו שנאמר בו (בראשית לב ב) ויפגעו בו מלאכי אלקים, שהלכו לקראתו, והם היו מלאכי ארץ ישראל שהוא בחינת שבת קודש, כנודע אשר שבת קודש הוא במדרגת ארץ ישראל, ובאו לקראתו בכדי ללוותו אחר כך."

על פי האמור הוא מיישב כמין חומר מה שאמר יעקב אבינו: "עם לבן גרתי".

ופירש רש"י: "גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים". קתמה על כך ה"אמרי נועם" בלשון קדשו:

"ולכאורה איך אפשר זאת, וכי נתן תרומה או קיים מצות חליצה ויבום, רק נראה דכוונתו, כי רבקה אמרה לו (שם כז מד) וישבת עמו ימים אחדים, וכוונתה להזהירו שישמור שבת בבית לבן, וזה נקרא ימים אחדים - ימים שאין להם בן זוג, על דרך אמרם ז"ל (ב"ר א ח) לכולם נתת בן זוג ולי לא נתת בן זוג, ואמרו חכמינו ז"ל

שמ"ר כח יב) כל השומר שבת כאילו קיים כל התורה כולה. על זה רמז יעקב, עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי היינו שומר שבת ששקול כנגד כל תרי"ג מצוות והפחית את עשו בזה אשר בכח שמירת שבת יתגבר על עשו להכניעו."

[א]

22

"מלאכים ממש" - ממ"ש

* ראשי תיבות מין מצות שבת

נמצינו למדים מדברי ה"אמרי נועם", כי יעקב אבינו שלח אל עשו שני המלאכים שליוו אותו בליל שבת קודש. יש לרמוז ענין זה במה שפירש רש"י: "מלאכים ממש", שכן ממ"ש נוטריקון מין מצות שבת. והנה ענין זה שייך דוקא ליעקב שהוא בבחינת שבת קודש כמאמרם (שבת ק"ח):

"כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיה נח יד) אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וגו', לא כאברהם שכתוב בו (בראשית יג יז) קום התהלך בארץ לארבע ולרבה וגו', ולא כיצחק שכתוב בו (שם כו א) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, אלא מיעקב שכתוב בו (שם כח יד) ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה."

והנה ב"מטה משה" (עמוד העבודה סימן תלה) מצינו חידוש גדול, כי מלאך הרע שמלוה את האדם בערב שבת הוא הק"מ שרו של עשו. מבואר מזה כי על ידי שמירת שבת יזכה איש ישראל להפוך את היצר הרע שרו של עשו ליצר טוב, בבחינת: "מלאך רע עונה אמן בעל כרחו".

אמור מעתה שענין זה מתאים להפליא עם ביאור הזוהר הקדוש, כי המלאכים ששלח יעקב אל עשו הם היצר הטוב והיצר הרע שנהפך לטוב, כי היות שיעקב הוא בבחינת שבת קודש, שביליל שבת שני מלאכים היצר טוב והיצר הרע מלויים את האדם לביתו, ובזכות שבת קודש נהפך היצר הרע לטוב שבעל כרחו יענה אמן, לכן לו נאה ולו יאה לשלוח שני המלאכים היצר טוב והיצר הרע להכניע את עשו אחיו.

והענין בזה יבואר, על פי מה שכתבו בספרים הקדושים (עי' ויה"ק ח"ב ק"ח ע"ה, ובלק"מ סוף וישלח) שורש נשמתו של עשו היה ממקום יותר גבוה משורש נשמתו של יעקב, ולכן היה עשו הנכור ונולד ראשון. ורמזו זאת בפסוק הנאמר בסוף הפרשה (ל"ז ל"ה), ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לפני ישראל, היינו כי מלכות אדום שהוא עשו, נמשכה ממקום יותר גבוה מיעקב, והוא לפני מלך מלך לפני ישראל, היינו ממקום מוקדם יותר גבוה מנשמת בני ישראל. כי שורש נשמתו של עשו היה מעולם התווה,

אלא שלעומת זה, היו בו גם חלקי הרע מרובים מאוד, כי זה לעומת זה עשה אלהים (קבלת ו' י"ד), וכפי גודל מעלת נשמתו הגבוהה וגודל מעלת הנשמות וחלקי הטוב שהיו טמונים בו, כן לעומת זה היו בו גם הרבה חלקי הרע וכחות הקליפה ומדות רעות שנולי בהם בטבע. ואותן חלקי הרע שהיו מושרשים בו, כיסו והסמירו על אור רוס מעלת נשמתו, ועל הנשמות הקדושות אשר היו טמונים בו, והתגברו בקרבן ומשכוהו להתנהג בדרכי רשע.

ויעקב אבינו ע"ה ראה את כל זה בעיניו הקדושים, ומעודו השתוקק ותשב מחשבות ועצות, היאך לעורר בעשו את שורש נשמתו הגבוהה וחלקי הטוב

הטמונים בקרבן, ולהכניע את חלקי הרע שבו תחת חלקי הטוב. כי ראה שאם עשו יגביר עתה חלקי הטוב שבו על הרע וישוה בתשובה, יהיה תיכף ומיד התיקון השלם,

לבן התעבר על ריב לא לו, ודדיקא שלח את שליחיו אל עשו הרשע להודיע לו מציאתו, כי בשליחות זו רצה לקרבו אליו ולהחזירו בתשובה שלימה. ולכן שלח אליו מלאכים ממש ולא אנשים פשוטים, כי השג שהמלאכים בגודל אורם וקדושתם, אשר הם צטלים במציאות לאור אין סוף צ"ה, יאירו אור גדול לתוך לבו של עשו, ועל ידי

די פגישה עשו עם המלאכים, שעל ידי זה יתבטלו תיכף לפני אור ה', לרוח ולהתבטל לפני יעקב, לכן התגברו בו בעשן, ומנעוהו שלא ירשה להמלאכים לבוא לפניו.

וישובו המלאכים אל יעקב, ויספרו לו כי לא הצליחו בשליחותם לעורר את לבו של עשו לתשובה, ואדרבה הוא בא ללחום עמו, כאשר שמע יעקב את זאת, ויירא מאוד ויירר לו, לא על עצמו המיירא, אלא דאג והצטער כאב רחמן על צניו הקדושים יוצאי יריכו עד סוף כל הדורות, כי ראה והצין דכיון שלא הצליח עתה להביא את התיקון השלם, יצטרכו בני ישראל לסבול הרבה גלויות קשים ורעים, ויעקב אבינו צהיות מדמו מדת התפארה, שהיא מדת הרחמים (ויה"ק ח"ג קל"ז ע"ג), ריחם מאוד על צניו וצני צניו, בני ישראל כאן קדשים, ויירא מאוד ויירר לו היאך יוכלו להתקיים בכל הנרות והעיניו, בעול הגלויות הקשים אשר יעברו עליהם.

לבן אמר תכפרה פניו במנחה, דהיינו שאשפדל על כל פנים להכניע כחו לפי שעה, שבוה אפעול שני ישראל יוכלו להכניע כח הילר הרע הוא הס"מ שהוא שרו של עשו, ולא להישצר תחת רוב הנסיונות אשר יקומו עליהם, וגם יוכלו להכניע כח האומות ולהשקיט כעסם מעליהם לפי שעה. ואכן כן היה, שכאשר

האור הזה, התעורר קדושת נשמתו, וכחות הנשמות הקדושות וחלקי הטוב הטמונים בקרבן, ומתעורר בו תשוקה רבה לשוב אל ה', ואחר כך יהא בכחו למשכו ולקרבו אליו, וללמדו דרך ה' עד שיזכה לשוב בתשובה שלימה. והוא שאמר לו, ואשלחה * להגיד לאדוני, להגיד הוא מלשון המשכה, כלשון חז"ל (סוכה ד' ע"ג) גוד אסיק, והוא "להגיד" לאדוני, פי' להמשיך את אדוני אלי.

וזהו הענין שהזכיר הכתוב כאן מקום מגורו של עשו, ארצה שעיר שדה אדום, לרמז לנו כי יעקב התכוון בשליחותו, שיקיים מיד מה שכתוב (עובדה ח' כ"א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, שזה יתקיים בזמן הגאולה, כי שעיר היא אחת משלש ארצות קיני קניזי וקדמוני, שלא יתנו לבני ישראל עד עת הגאולה כמוצא בדברי חז"ל (מוצא ברש"י בראשית ט"ז י"ט), וזאת רצה יעקב אבינו לפעול עתה על ידי שליחת המלאכים אל עשו, שיגיע העת לירש את ארץ שעיר.

אבל כאשר המלאכים הגיעו אל עשו, לא יכלו לפעול עליו כלום, כמו שכתב הרמב"ן הק' (ל"ז ט"ו) שעשו גדר בעד המלאכים, ולא נתן להם רשות בכלל לבוא לפניו. כי חלקי הרע שהיו מושרשים בו בעשו, הרגישו את מה שיבוא עליהם על

ביאר רש"י מלאכים ממש, ובמדרש רבה (ע"ד) "ש' רבוא מלאכים היו באים לפני יעקב בכניסתו לארץ". וע"ש במדרש דמאלו המלאכים שלח לעשו אחיו. ותמוה שעשו לא התפעל כלל לראות ששים רבוא מלאכי עליון בשליחותו של יעקב, ולא עוד אלא יצא נגדו וארבע מאות איש עמו, וא"ת שבדמות אנשים באו, קשיא היא למה הטריח יעקב לשלוח דוקא מלאכים למצוא חן בעיני עשו. ונראה שעשו חונך בבית אביו והכיר גודל מעלת הצדיק ומשום כך גם השתוקק לברכה מיצחק, אלא שבעל תאוה היה ומוכן לאבד עולם הבא בשביל תאוותיו, ותאוה זו לנקום נקמתו ביעקב אחיו בערה בו כאשר, והעבירה אותו על דעתו, ואף שראה לפניו ששים רבוא מלאכים והכיר בצדקתו של יעקב, בכל זאת היה בכח התאוה לסמא עיניו, ולא יכול היה לעמוד נגד יצרו, ויצא למלחמה נגדם.

ו באתה רחמי

דבר נורא רואים אנו כאן. הרי עשיו הרשע כבר נוכח לדעת שעסקו כאן הוא עם מלאכים ממש, ומכל מקום לא הפריע לו דבר זה כלל להמשיך ברשותו ובמחלוקתו עם יעקב!

ואף שברור שנגד מלאכים ממש, אין משמעות אם לרשותו עומדים ארבע מאות איש או איש אחד. את כולם יכולים המלאכים לשרוף בהבל פיהם. ואעפ"כ לא נראה כלל שעשיו פחד מהם, אלא המשיך בדרכו הנלווה!

ולמוד גדול הוא לנו עד כמה גדול הוא כח היצר, וכמה גדולה השפעתו על האדם, שכשיצרו של אדם בוער בתוכו כארס, שום דבר בעולם לא יכול לעוצרו, ואפילו מלאכים ושרפים.

הרי, שאותו עשו הנדמה בעינינו לאדם שאינו משיג דברים מרוממים, ואינו אלא רשע פשוט ונבזה, אשר שפת המקל שפתו, הראה כוחו שאינו נרתע גם ממלאכים!... ולא עוד, אלא שדוקא דברים גבוהים שהבנתם תלויה בדקות ובעדינות הנפש, הם הם שהרתיעו את עשו! וברמיזה קלה כבר הבינם, כמבואר (נמד"ד פ"ט), **ואף יעקב היה מזכיר לעשו שמו של הקב"ה כדי לייראו ולבהלו, דכתיב "כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוקים" וגו'.**

הנה למדנו, כי אף כי ישמשותעשע עם מלאכים, ולא רק שמשותעשע עם מלאכים אלא גם מתירא משמו של הקב"ה כמו שלמדנו מדברי המדרש שיעקב היה מזכיר את שמו של הקב"ה כדי לבהלו, עם כל זה יכול להיות - **עשו הרשע!!!**

32

הארכנו בכל הענין יען כי חושבים העולם שעשו הרשע אינו שיך לנו... כלומר: שאנו אין לנו צורך ללמוד מעשו ולהיזהר על עצמינו, כי אין אנו עומדים בדיוטא התחתונה כעשו הרשע... אלא אדרבה עשו היה בעל השגה, ועם כל זה עשה מעשה רשעות! כך יש אנשים שרוצים לעשות מעשה צדקות ולבסוף עושים מעשה רשעות, מחרפים ומגדפים... והכל לשם שמים... אך אם יודעים אנו שעם כל ה"לשם שמים"... ואף אם ראית מלאכים ופחד משם ה', וכו', אפשר להיות עשו הרשע, אזי יודעים אנו שיש להיזהר!...

רשע לשם שמים

כיווננו בזה, על מעשים נבזים מלאי רשעות, שמצופים מבחוץ עם יראת שמים יוקדת שמביאה לעשייתם!

ובאמת, עשיו הרשע היה כבר מלומד בגילויים של השכינה הקדושה. עוד בבית זקנו אברהם ראה גילוי שכינה, וכן אצל אביו יצחק ראה גילוי השכינה כל העת, ומן הסתם ראה גם מלאכים שם.

זו בעצם היתה הסיבה שכל כך 'בער' לעשו לקבל את ברכותיו של אביו, משום שהיה רואה בביתו כל כך במוחש את הגילוי שכינה שהיה להם, ומתוך כך נעשה מאמין גדול בגדלותם של האבות ובהשגותיהם.

ולפי זה צריך להבין: האם האמין בהם או לא האמין בהם? שהרי מצד כעסו נראה שהאמין בהם, ומצד מעשיו נראה שלא האמין בהם!

אלא הביאור הוא, שבאמת עשיו כן האמין בקדושת המלאכים ובכוחם הרב, והסיבה להנהגה זו היא משום שכשארס נמצא בשליטתו של יצרו, כל אמונתו וכל ידיעותו אינם שוים מאומה.

צריכים, איפוא להיזהר מאוד לא להיות נתון בשליטת היצר, כי במקצת כזה עלול אדם לאבד את כל אמונתו ותורתו.

שפתיים דולקות - ולב רע

כך נראה "רשע לשם שמים" בפני מתהדר על חידור מצוה ואילו מעשיו, הם מאלו שאין להם חלק לעו"ב! ואכן כינויו הנ"ל הולם אותו, באשר הוא מזכיר את עשו, שאמר בו הכתוב, "כסף סיגים מצופה על חרש שפתיים דולקות ולב רע!" שפתי דולקות לקיים מצות מחיית עמלק, אבל "לב רע", שלבו לב רע לעשותו על חשבון נער צעיר.

ו"הירא שמים" דנן נעמד במקומו ומחה את זכר עמלק בקריאת הפרשה, בעוד שזה עתה בייש יהודי ב"הידור נפלא", ה"ל, כאילו היה הנער מזרע עמלק שמצוה לרומסו!... כך נראה אותו בעל קורא החדש עשו לינוט זכור! (עשו קורא זכור)...

אין מן הצורך להאריך בגנות הענין, רק נוסף, שמן הסתם מעשים "וחומרות" כעין אלו ודומיהם אינם מצויים אלא כשועש"ת בפני אחרים... להתכבד בעיניהם להיחשב כיר"ש, ואותו פלוני שהוריד את הנער מן הבימה לחומרא בקריאת התורה, נוכל לבדוק ולתהות על קנקנו באם הוא יתנס באיזו שאלה הלכתית, האין תהיה תגובתו... וכן אותו פלוני המהדר * "בברכות" השבח כשהאיים אותו בני אדם ועל דמו של יהודי נכלם, האם מהדר בין הוא בין כותלי ביתו כשאין איש רואהו, בברכת אשר יצר ג"כ?!

34

ער   זאת   ושלח   ליעקב

וי"ל דלפניו היינו המלאכים העומדים "לפניו". ויש לפרש * עוד דהנה יש מריקים דלפני עשו לא היו נראים כמלאכים ממש, שאם כן הוא הלא היה מתירא ולא היה הולך לקראתו, וכדחויגן ברש"י לקמן ל"ג - "אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראות פני א' ותרצני,

30   לב   וישלח   שלום   רפז

וישלח יעקב מלאכים, מלאכים ממש, ב"ר (נ"ט). וביפ"ת (נ"א) מביא מהילקוט, שהיה מבקש לשלוח שלוחים אל עשו ולא היה אדם רוצה לילך שהיו מתיראים, עמד ושלח מלאכים.

הנה לפנינו דבר פלא, עשו נפגש עם מלאכים ממש - ואינו מתיירא מהם כלל! ואם היה עשו כפי המצטייר בעינינו, כגס ושפל, הרי שהיה צריך להתירא ולפחד מפגישת המלאך, ונמחיש מעט האין נראית פגישת אדם עם מלאכים.

עשו אינו מתירא מן המלאכים

קעת נשוב לתחילת דברינו ונתאר זאת לפי מושגי זמנינו... הנה יושב לו עשו במשרדו... שקוע במחשבות מלחמה הניצבת לפניו עם יעקב אחיו... וכדרך העולם העמיד לו שומרי ראש מגיבורי החיל, לימינו ולשמאלו... ואף סגור ומסוגר בכמה דלתות... ושאר חייליו עומדים נצבים ודרוכים סובבים בחצר לשמור הפתח...

ולפתע רואה הוא לנגד עיניו - מלאכים ממש!... [שהרי אין עיכוב חומרי לפניו ובודאי שלא הוזקקו להכנס דרך הפתח לאחר "סידור פגישת" עם עשו...] והלא תיכף בראותו אותם לפניו, היתה צריכה בהלת מות לאחוז בנפשו, וליפול מכסאו ארצה מתעלף מפחד!...

אך לא כך אירע, עשו לא הוכה בהלם, ואף לא נתקף בפחד... ואדרבא! נשאר עומד באדישותו ושלותו, ואף השיב כנגדם בתשובת מלחמה! כמבואר בפסוק - "וישובו המלאכים אל יעקב וגו' וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו".

הסביר הדברים בשפת חיים (ח"ב, פרד"ס התורה, עמ' רפט): "שהרי כל הדיעות השונות שנחלקו בהם כל חכמי הדורות נאמרו למשה בסיני, כי בכל הנושאים יש צדדים ומבטים שונים... אלא שבמחלוקות הנוגעות הלכה למעשה צריך לשקול איזה צד 'צדיק' ולהכריע כמותו... אבל באגדה אין צורך בהכרעה, אדרבא כשרוצים להקיף נושא צריכים להתבונן בו מכל הצדדים, ולכן יש צורך ומקום לכל הדיעות שנאמרו בענין, כי כל דעה מאירה ומבהירה בחינה אחת מסוימת בנושא, ואינה סותרת וחולקת על הדעות האחרות."

41

לכל חובת קיום כל מצוות התורה מה חובתך בפרטיות, איזוהי המצוה המיוחדת שעבורה באת לעולם - "ואין לך חביב לפני הקב"ה כשליח שמשלח לעשות מצוה ונותן נפשו כדי שיצליח בשליחתו."

כל התורה על רגל אחד

מן הנכון להבדיל שאין הוא בן-חורין להפטר משאר מצוות התורה, אין זאת אלא שהמצוה הזאת אמורה להיות הקוטב המרכזי שעליו סובב ציר חייו בנשמיית וברוחניות, בעולם המעשה ובתורה ועבודה. כהמשך דברי הרמח"ל שלמדנו: "ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו."

42

כש"ל של דבר חייב אדם להכיר בבהירות השליחות של מצוה המיוחדת לו, ובוה ישית כל מעייניו, כל מקום שהולך וכל מה שעושה, הכל יהיה סובב על קוטב התפקיד שלו, שיהא אינגאנצען איבערגניומען פין זיין שליחות. ובשם ה' יעשה ויצליח.

שם כן חייב כל אחד בתמידיות להקדיש לעצמו זמן להתבוננות, מה אני עושה כאן בעולם, לאן אני חותר להגיע, מה יהא הסך הכל מכל פעילי זה חשבון הנפש האמיתי, כמו במכונת חישוב כל סכום שמכניסים בו מצטרף

43

39

הלימוד היוצא לנו למעשה מכל המאמר הזה, היא שעלינו להחדיר בתודעתנו את המושג של "שליחות", ולהאות עצמנו בעולם הזה כשלוחי בשר ודם למען יצטרך האדם ית"ש.

כל אחד שליח מיוחד בעולם

כ"י יהודי בכל מקום שהוא בעולם הוא "שליח" מיוחד. נמצאים בשכונה אחת

רבבות שלומי אמוני ישראל החרדים לדבר ה', ולכל אחד ואחד תפקיד מיוחד שעליו למלאות, ואין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימא.

40

לעת כזאת בואו ונחשוב חשבונו של עולם. מלבד חשבון הפרטי על כל דיבור מעשה ומחשבה, החיוב גם לערוך חשבון כללי, שכל אחד יבדוק עצמו בכשרונות שחננו ה', בסביבה ובנסיבות שנגזרו עליו בהשגחה פרטית, וירא וישפוט מתוכם מה חובתו הכללית בעולמו.

אכן כל אחד פועל גדולות ונצורות, קובע עתים לתורה, מתפלל כדת, אומר תהלים וסדר מעמדות, עושה צדקה וחסד לנצרכים, יוצא לפעול ולעבודתו להיות בכלל (כתובות נ א) "עושה צדקה בכל עת (תהלים קו ג) זה הזן בניו ובנותיו כשהן קטנים" - אבל מה הנקודה המרכזית והכללית של עבודתו?

אם יאמר אדם: 'אני יהודי מקפיד בקלה כחמורה ככל הכתוב בשולחן ערוך כדת לעשות', עדיין לא יצא בכך ידי חובתו בחשבון הנפש, כאשר צוה עלינו הרמח"ל (מסילת ישרים הנ"ל): "שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו", כלומר: מתוך

כי כדאי והגון לך שתקבל מנחתי על אשר ראיתי פנך והן חשובין לי כראיית פני המלאך שראיתי שר שלך ועוד על שנתרצית לי למחול על סורחני, ולמה הזכיר לו ראיית המלאך כדי שיתירא הימנו ויאמר ראה מלאכים וניצול איני יכול לו מעתה, וכ"ש כאשר יראה מלאכים ממש כודאי היה מתירא, ובע"כ כנ"ל ולפ"ו היינו דכתיב "לפניו", כלומר *ראך לפני עיניך היו נראים כמלאכים אבל לפני עשו היו נראים כבני אדם. ועוד י"ל

37

מלאך - שליח

אמנם כן בהשקפה ראשונה יש לראות בהם צד השווה במישור התרגום המילולי, שכן "מלאך" פירושו "שליח" (ראה חגי א יג ובמפרשים), ומצינו התייחסות התואר 'מלאכים' גם אצל 'שלוחי בשר ודם' (מדרש תהלים קד ז): "ואין מלאך אלא שליח, שנאמר (במדבר כא כא) וישלח ישראל מלאכים".

על כיוויים של משרתי עליין בתואר "מלאכים" רק בגלל שהם שלוחים, יעידו דברי המדרש (כ"ר נ ב) על הפסוק (בראשית יט א) "ויבאו שני המלאכים

סדומה: הכא את אמר מלאכים, ולהלן (שם יח טו,כב) קורא אותן אנשים? ...עד שלא עשו שליחותן קראן אנשים משעשן שליחותן - מלאכים", כלומר, משהתחילו לעשות את שליחותן נתלבשו מלאכיות" (עץ יוסף). ומפורש יוצא שהמלאכיות קשורה לעשיית שליחות.

במובן זה נמצא גם לצדיקים שהושוו למלאכים, וזכו לתואר נכבד הזה, כדברי המדרש (ויק"ר א א): "ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דבר' (תהלים קג כ), כמה הכתוב מדבר? אם בעליונים הכתוב מדבר, והלא כבר נאמר 'ברכו ה' כל צבאי', הא אינו מדבר אלא בתחתונים". וביאר במתנות כהונה: "שנקראו מלאכים ושלוחים של הקב"ה, ששלחם לעולם הזה לעשות רצונו".

38

עם רעיון זה זכינו לקרב רחוקים, ועבידנא שלמא בין רבנן, כי לא רחוקה היא דעת האומר "מלאכים אלו שלוחי בשר ודם" מדעת האומר "מלאכים ממש", ויתכן לומר ששניהם לדבר אחד נתכוונו, דהיינו שהיו 'שלוחי בשר ודם' שנתנו נפשם להצליח בשליחותם עד כדי התעלותם לדרגת 'מלאכים ממש'. בבחינת (תהלים קג כ-כא) "ברכו ה' מלאכיו (בתחתונים) גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו' - ברכו ה' כל צבאי (בעליונים) משרתי עושי רצונו".

But who, it may be asked, can carry out *mitzvot* with such fervor? You would probably have to be an angel yourself, to start with.

True, it is difficult to sustain such a high level of concentration and achievement for all *mitzvot*. Therefore our great rabbis advocate that we each "specialize" in a given area of Judaism. Adopt one particular *mitzvah*, be it caring for the sick, supporting *yeshivot*, or reciting the *Sh'ma*, whenever required, with perfect attention and perfect diction. Go on with all other *mitzvot* as you normally would, but give this, your special *mitzvah*, your special attention. Become thoroughly familiar, even expert, in its laws; be alert for and seek out opportunities to observe it; and perform it with true interest and sincerity. And thus R. Eli'ezer b. Jacob says: When a Jew really fulfills to perfection the one *mitzvah* that he has made his specialty, he has indeed gained for himself, for his own creative individuality, an advocate; he has enduring evidence before Heaven that he has justified his existence.

*

*

R. Freed

with a great opportunity by placing us into this world. The point of their dispute was whether it is worthwhile to keep returning to the world as reincarnated souls. One academy felt that it is worthwhile for a soul to keep coming back, because on each trip to the world it has additional opportunities to serve Hashem. The other academy felt that it is best for the soul to fulfill its mission on its first sojourn and not come back as a *gilgul*.

* They came to the conclusion that the soul is better off completing its mission the first time, but in a case when it did not, it had better "examine its ways." The choice of words here answers a fundamental question regarding *gilgulim*: how is one supposed to know what it is that his soul failed to accomplish in its previous trip to earth, so that he can repair that failing?

God does not leave us in a quandary, says the Vilna Gaon. We can determine what it is that we were sent to repair by examining our ways. By discovering our weaknesses, the issues that keep cropping up in our lives, we determine what flaws we must correct.

~ If it seems that Hashem is constantly sending you a specific *nisayon* (challenge) or you have a proclivity toward one particular sin over all others, it is clear that your soul was exposed to that sin in its previous *gilgul*. If you have an issue with money, for instance — you can't seem to get enough of it, or you simply cannot give it away — then money may be the reason for your reincarnation. You are here to learn to curb your obsession with money.

Interestingly, we typically overlook the main purpose of our mission. What is the usual attitude of a person who excels in most areas of life, but fails in one? Sometime we see a wonderful person who gives *tzedakah*, does *chesed*, and studies Torah, but he has one Achilles' heel: his temper. Generally, such an individual will "write off" the trait in which he fails. "No one is perfect," he reasons. "I'm good enough as is."

• The Vilna Gaon teaches us that this is a fatal error. That write-off may very well be the precise area that the soul was sent to repair, and it can spend 70 or 80 years on earth without making any progress.

45.

But *avodas Hashem* is typically divided between *sur mei'ra* (turning away from evil), and *asei tov* (doing good), and our mission in life cannot be limited to repairing blemishes from previous *gilgulim*. The verse in *Yonah* refers to the soul's descent to earth as *ka keriah*, a calling. A calling is generally understood as a positive aspect of *avodah*. In order to fulfill our mission, we must determine what our calling in life is, and work on actualizing our potential as well. How does one determine his calling?

When it was time to construct the *Mishkan* (Tabernacle), Hashem told Moshe, "Re'eh karasi besheim Betzalel ben Uri ben Chur — See, I have called by name: Betzalel, son of Uri, son of Chur" (*Shemos* 31:2). This connotes that Hashem had already called Betzalel by name. When we read the *parshiyos* leading to this verse, however, we do not find any reference to this calling. To what is Hashem referring?

~ Betzalel's calling was inborn, explains Rav Moshe Feinstein. The next verse reads, "Va'amalei oso ruach Elokim, bechachmah, u'visvunah, u'vedaas, u'vechol mela'chah — And I have filled him with a Godly spirit, with wisdom, insight, and knowledge, and with every craft." Hashem does not fill a person with such talents for naught. Being provided with talents of this magnitude is the most clear-cut calling of all.

Just as the Vilna Gaon taught us that we must examine our weaknesses to determine the negative trait that we must focus on repairing, so too must we find the specific strengths and talents

46

that Hashem has granted us, for they are the keys to determining, and fulfilling, our calling.

• The idea of a calling generally resonates with the young and idealistic, who actively seek to make their mark on the world, if not to leave it a changed place. As we grow older, however, we settle into the quotidian routine of paying the mortgage, raising the kids, and making a living, and we lose sight of our mission. We become drugged by the narcotic called complacency. We make a decision — consciously or subconsciously — to become what the Chazon Ish dubs, "*beinonim beshitah*." We make it our policy to be mediocre.

Human nature idealizes the status quo. Our worldview falls in line with the folk-saying, "The worm that infests the horseradish thinks that it is the sweetest place in the world." We say, "This is who I am. I'm 40 years old, this is the way I have always been, and this is the way I will always be. Let me be."

We adore complacency. The Torah abhors complacency.

47

It is interesting to hear what great people considered meaningful enough to engrave on their tombstones. If I were to ask people what they consider Rabbi Akiva Eiger's greatest achievement, some would point to his *teshuvos* (responsa), and others would argue that his novellae are more important. Both of these works are analyzed and scrutinized by those engaged in intense Torah study until this very day. But Rabbi Akiva Eiger had his own opinion of what his masterpiece was. He left a will stating that he wanted the following words etched on his tombstone: "*Savaal yissurim kol yamav* * He suffered all of his days." Rabbi Akiva Eiger considered his illness, with which he had been afflicted from the age of 16, to be his masterpiece.

No one in our day and age will ever write anything that will come close to the Talmudic works of Rabbi Akiva Eiger. But many of us suffer from pain and illness. The way we handle that test can be our masterpiece.

48a

Your masterpiece can be raising your children. It won't be a headline-grabbing masterpiece. It will require painstaking work that will take decades to complete. But we all know families that motivate us to say, "Boy, those parents did some job raising their children." That is a masterpiece.

6

A masterpiece can be a specific mitzvah that you perform to perfection. The Rambam writes (*Peirush HaMishnayos, Makkos* 3:16) that if you perform one mitzvah without ulterior motives, and out of love, you merit a portion in the World to Come.

Make a mitzvah your masterpiece. Imagine how wonderful it would be to be remembered for *bikur cholim* (visiting the sick), for knowing *Mishnayos* by heart, or for your devotion to your *kevias itim laTorah* (consistently setting aside time for Torah study).

C

* I know a woman who tries to prepare almost everything for Shabbos by Thursday night, thus easing the tension that is prevalent in many Jewish homes on Friday afternoon. One custom she began years ago was to set the Shabbos table on Thursday night, so that the spirit of Shabbos begins to permeate her home from then. What a beautiful impression it makes to enter her home on Thursday night and find the table set for Shabbos! This is a masterpiece that many of us can paint, if we only take the time and make the effort to plan and prioritize.